DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 18 januari 2007 *

I mål C-359/05,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Tribunal de grande instance de Brive-la-Gaillarde (Frankrike), genom beslut av den 9 september 2005 som inkom till domstolen den 26 september 2005, i målet

Estager SA

mot

Receveur principal de la recette des douanes de Brive,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna J. Klučka, R. Silva de Lapuerta (referent), J. Makarczyk och G. Arestis,

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: M. Poiares Maduro,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 7 september 2006,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Estager SA, genom F. Genot-Delbecque och N. Petrignet, avocates,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och J.-C. Gracia, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom J.-F. Pasquier och P. Aalto, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 26 oktober 2006 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 1103/97 av den 17 juni 1997 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron (EGT L 162, s. 1), och förordning (EG) nr 974/98 av den 3 maj 1998 om införandet av euron (EGT L 139, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Estager SA (nedan kallat Estager) och Receveur principal de la recette des douanes de Brive (nedan kallad Receveur principal) rörande höjningen av en skatt på mjöl, mannagryn och fint vetemjöl som levereras eller framställs som livsmedel (nedan kallad skatten) i samband med införandet av euron.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

3 I artikel 1 i förordning nr 1103/97 föreskrivs följande:

"I denna förordning avses med

— *rättsliga instrument*: bestämmelser i lag och andra föreskrifter, administrativa beslut, rättsliga avgöranden, avtal, ensidiga rättsakter, andra betalningsinstrument än sedlar och mynt samt andra instrument med rättslig verkan,

..."

4 I artikel 3 i nämnda förordning föreskrivs följande:

"Införandet av euron får inte leda till ändring av något villkor i ett rättsligt instrument eller leda till upphävande av eller befrielse från fullgörelse av villkoren i

något rättsligt instrument och får heller inte ge en part ensidig rätt att ändra ett rättsligt instrument eller bringa det att upphöra. Denna bestämmelse gäller förutsatt att parterna inte har avtalat något annat."

5 I artikel 4 i samma förordning föreskrivs följande:

"1. Omräkningskurserna skall fastställas som en euro uttryckt i var och en av de nationella valutorna i de deltagande medlemsstaterna. De skall fastställas med sex signifikanta siffror.

2. Omräkningskurserna får inte avrundas eller avkortas vid omräkning.

3. Omräkningskurserna skall användas för omräkningar åt båda hållen mellan enheten euro och de nationella valutaenheterna. Inverterade kurser som härleds från omräkningskurserna får inte användas.

4. Penningbelopp som skall omräknas från en nationell valutaenhet till en annan skall först omräknas till ett belopp som uttrycks i enheten euro, vilket belopp får avrundas till inte mindre än tre decimaler och sedan skall omräknas till den andra nationella valutaenheten. Ingen annan beräkningsmetod får användas, såvida den inte ger samma resultat."

6 I artikel 5 i förordning nr 1103/97 föreskrivs följande:

"Penningbelopp som skall betalas eller redovisas när en avrundning sker efter en omräkning till enheten euro enligt artikel 4 skall avrundas uppåt eller nedåt till närmaste cent. Penningbelopp som skall betalas eller redovisas och som omräknas till en nationell valutaenhet skall avrundas uppåt eller nedåt till närmaste underenhet eller, i avsaknad av underenheter, till närmaste enhet eller enligt nationell lagstiftning eller praxis till en multipel eller del av den nationella valutaenhetens enhet eller underenhet. Om tillämpningen av omräkningskursen ger ett resultat som ligger exakt mitt emellan skall beloppet avrundas uppåt."

7 I artikel 7 i förordning nr 974/98 föreskrivs att det faktum att valutan i varje deltagande medlemsstat ersätts med euron inte i sig skall ändra denomineringen av de rättsliga instrument som existerar den dag då valutan ersätts.

8 I artikel 14 i samma förordning föreskrivs följande:

"När i rättsliga instrument som existerar vid övergångsperiodens utgång hänvisning sker till de nationella valutaenheterna skall dessa hänvisningar betraktas som hänvisningar till enheten euro enligt respektive omräkningskurs. De avrundningsregler som fastställs i förordning ... nr 1103/97 skall gälla."

9 Enligt artikel 1 i rådets förordning (EG) nr 2866/98 av den 31 december 1998 om omräkningskurserna mellan euron och valutorna för de medlemsstater som inför euron (EGT L 359, s. 1) är den oåterkalleligt låsta omräkningskursen mellan euron och franska franc 1 euro för 6,55957 FRF.

Den nationella lagstiftningen

10 Skatten har införts genom artikel 1618f i den franska allmänna skattelagen (Code générale des impôts). Före införandet av euron var skatten 100 FRF per ton mjöl, mannagryn eller fint vetemjöl.

11 Enligt artikel 1.1 i lag nr 2000-517 av den 15 juni 2000 om regeringens behörighet att genom beslut anpassa värdet i euro av vissa belopp som i lagstiftningen uttrycks i franc (JORF av den 16 juni 2000, s. 9063), har regeringen vid införandet av euron behörighet att genom beslut vidta nödvändiga åtgärder för att anpassa vissa belopp som i lagstiftningen uttrycks i franska franc.

12 Genom beslut nr 2000-916 av den 19 september 2000 om anpassning av värdet i euro av vissa belopp som i lagstiftningen uttrycks i franska franc (JORF av den 22 september 2000, s. 14877), vilket antogs med tillämpning av ovannämnda lag, fastställdes skatten till 16 euro från och med den 1 januari 2002.

13 I artikel 1 i nämnda beslut föreskrivs följande:

"I enlighet med artikel 14 i förordning [nr 974/98] skall de belopp som i lagstiftningen uttrycks i franska franc ... den 1 januari 2002 ersättas av belopp i euro, med tillämpning av den officiella omräkningskursen och gemenskapsbestämmelserna om avrundning.

..."

14 I rapporten till republikens president om beslut nr 2000-916 (JORF av den 22 september 2000, s. 14876) anges följande:

"När det i lagstiftning hänvisas till nationella valutaenheter skall dessa hänvisningar, med tillämpning av gemenskapsförordningarna nr 1103/97 ... och nr 974/98 ..., från den 1 januari 2002 betraktas som hänvisningar till enheten euro enligt den officiella omräkningskursen 6,55957 FRF för en euro, med avrundning till två decimaler.

De belopp som fastställs genom tillämpning av dessa regler kommer i vissa fall att vara svårt att läsa och minnas, vilket kan medföra att bestämmelser i vilka de ifrågavarande penningbeloppen förekommer blir svårare att tillämpa.

För att säkerställa att lagstiftningen förblir begriplig och för att underlätta en korrekt tillämpning av densamma kan det således vara nödvändigt att fastställa de penningbelopp som anges i vissa bestämmelser till belopp i euro utan decimaler eller till högre värden.

...

Enligt förevarande beslut, vilket har antagits med tillämpning av lag nr 2000-517, gäller följande principer:

Eftersom bestämmelserna endast skall anpassas om det är nödvändigt för att de skall förbli lättlästa, skall, för det första, endast de penningbelopp som endast svårligen kan anpassas till värden med två decimaler ändras.

Som regel skall gemenskapsbestämmelserna om omräkning och avrundning tillämpas. Anpassning skall endast ske undantagsvis. Följaktligen skall belopp som redan uttrycks i centimes i allmänhet inte ändras.

...

Samtliga anpassningar träder i kraft den 1 januari 2002, dagen för den slutgiltiga och fullständiga övergången från franc till euro.

..."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

15 Enligt Estager skulle skatten ha fastställts till 15,24 euro i stället för till 16 euro om förordningarna nr 1103/97, nr 974/98 och nr 2866/98 hade tillämpats. Bolaget begärde därför, i en skrivelse av den 12 mars 2002, att Receveur principal skulle betala tillbaka en del av den skatt som bolaget hade betalat in sedan den 1 januari 2002.

16 Receveur principal avslog denna begäran i ett beslut av den 26 mars 2002.

17 Den 24 maj 2002 väckte Estager talan vid den nationella domstolen och yrkade att Receveur principal skulle förpliktas att betala tillbaka de belopp som bolaget ansåg hade betalats in felaktigt.

18 Under dessa omständigheter beslutade Tribunal de grande instance de Brive-la-Gaillarde att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

"Är bestämmelserna i beslut nr 2000-916 ... om omräkning av skatten ... på tillverkning av mjöl, mannagryn och fint vetemjöl, vilken omräknats från 100 FRF till 16 euro, förenliga med gemenskapsförordningarna om införande av euron?"

Tolkningsfrågan

19 Den nationella domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida förordningarna nr 1103/97 och nr 974/98 utgör hinder mot nationella bestämmelser, genom vilka omräkningen till euro av en sådan skatt som är aktuell i målet vid den nationella domstolen har lett till att skatten blivit högre än vad den skulle ha blivit om omräkningsbestämmelserna i dessa förordningar hade tillämpats.

20 För att besvara denna fråga måste domstolen analysera såväl lydelsen av som syftena med bestämmelserna i nämnda förordningar.

21 Domstolen erinrar i detta hänseende om att den redan har undersökt syftena med förordning nr 1103/97 i punkterna 30–34 i sin dom av den 14 september 2004 i mål C-19/03, Verbraucher-Zentrale Hamburg (REG 2004, s. I-8183).

22 Av denna undersökning framgår att förordningen syftar till att säkerställa att övergången till den gemensamma valutan sker utan att de avtal som medborgarna och företagen redan har ingått påverkas. I detta hänseende anges det i skäl 4 i förordningen att "denna rättssäkerhet på ett tidigt stadium kommer att göra det möjligt för medborgare och företag att förbereda sig på bästa möjliga sätt". Enligt skäl 7 i samma förordning "är [det] en allmänt accepterad rättslig princip att kontinuiteten av kontrakt och andra rättsliga instrument inte påverkas av införandet av en ny valuta". I samma skäl preciseras att syftet med bestämmelserna i förordning nr 1103/97 om nämnda kontinuitet är "att åstadkomma rättssäkerhet och insyn för ekonomiska aktörer, i synnerhet konsumenter". I artikel 3 första meningen i nämnda förordning anges att "införandet av euron [inte] får ... leda till ändring av något villkor i ett rättsligt instrument eller leda till upphävande av eller befrielse från fullgörelse av villkoren i något rättsligt instrument och [inte] ... heller [får] ge en part ensidig rätt att ändra ett rättsligt instrument eller bringa det att upphöra" (domen i det ovannämnda målet Verbraucher-Zentrale Hamburg, punkt 31).

23 Domstolen erinrar dessutom om att det i artikel 7 i förordning nr 974/98 föreskrivs att det faktum "att valutan i varje deltagande medlemsstat ersätts med euron ... inte i sig [skall] ändra denomineringen av de rättsliga instrument som existerar den dag då valutan ersätts".

24 Införandet av regler för omräkningsförfarandet bidrar också till uppnåendet av målet att övergången till euron skall vara neutral. Önskemålet att dessa förfaranden skall vara så neutrala som möjligt, för såväl medborgare som företag, kräver nämligen "en hög grad av exakthet i omräkningsförfarandet", såsom anges i skäl 12 i förordning nr 1103/97. I artikel 4.1 i samma förordning föreskrivs sålunda att omräkningskurserna "skall fastställas med sex signifikanta siffror". I artikel 4.2 preciseras att

"omräkningskurserna ... inte [får] avrundas eller avkortas vid omräkning" och i artikel 4.3 anges att "inverterade kurser som härleds från omräkningskurserna ... inte [får] användas". Syftet med det sistnämnda förbudet är enligt skäl 10 i nämnda förordning att undvika "avsevärda felaktigheter, i synnerhet om det gäller stora belopp" (domen i det ovannämnda målet Verbraucher-Zentrale Hamburg, punkt 32).

25 Principen om kontinuitet av rättsliga instrument och målsättningen att övergången till euron skall vara neutral är tillämpliga på "villkor" i eller "denomineringen" av "rättsliga instrument" i den mening som avses i förordningarna nr 1103/97 och nr 974/98.

26 Det råder emellertid inget tvivel om att summan av en sådan skatt som är aktuell i målet vid den nationella domstolen utgör ett "villkor i ett rättsligt instrument", i den mening som avses i artikel 3 i förordning nr 1103/97.

27 Domstolen skall därför undersöka huruvida förordningarna nr 1103/97 och nr 974/98 utgör hinder mot nationella bestämmelser genom vilka summan av en sådan skatt, i samband med införandet av euron, har höjts samtidigt som den omräknades i euro.

28 I målet vid den nationella domstolen är det klarlagt att den franske lagstiftaren, genom att anta beslut nr 2000-916, avsåg att fastställa summan av skatten med tillämpning av gemenskapsbestämmelserna om införande av euron.

29 Såsom framgår av såväl rapporten om beslut nr 2000-916 till Republikens president som den tydliga lydelsen av artikel 1.1 i detta beslut är nämligen syftet med beslutet att från den 1 januari 2002 ersätta belopp i franska franc som förekommer i lagstiftningen med belopp i euro, med tillämpning av förordningarna nr 1103/97 och nr 974/98 samt den officiella omräkningskursen.

30 Av nämnda rapport och av artikel 2 i beslut nr 2000-916 framgår även att vissa bestämmelser i beslutet, i avsikt att säkerställa att lagstiftningen förblir begriplig och underlätta tillämpningen av densamma, har till syfte att anpassa vissa belopp i euro som följer av tillämpningen av de i artikel 1 i beslutet nämnda gemenskapsbestämmelserna för omräkning.

31 Varken den franska regeringen eller Europeiska gemenskapernas kommission har emellertid i de skriftliga yttrandena bestritt att skatten har höjts. Nämnda regering, kommissionen och Estager är ense om att en strikt tillämpning av den oåterkalleligt låsta omräkningskursen mellan euron och franska franc i artikel 1 i förordning nr 2866/98 och avrundningsreglerna i artikel 5 i förordning nr 1103/97 skulle ha resulterat i en skatt på 15,24 euro i stället för 16 euro.

32 Även om det stämmer att förordningarna nr 1103/97 och nr 2866/98 inte på något sätt inskränker medlemsstaternas behörighet på beskattningsområdet eller deras möjligheter att höja skatter, vilket har påpekats av den franska regeringen, skall likväl omräkningen till euro av en skatt, under omständigheterna i målet vid den nationella domstolen, ske med beaktande av bestämmelserna i förordning nr 1103/97 samt av principen om kontinuitet av rättsliga instrument och målet att övergången till euron skall vara neutral.

33 Detta innebär bland annat krav på rättssäkerhet och insyn för att säkerställa att de ekonomiska aktörerna känner förtroende vid införandet av euron. Såsom framgår av skäl 7 i förordning nr 1103/97 är syftet med bestämmelserna i samma förordning om kontinuitet av kontrakt och andra rättsliga instrument nämligen att åstadkomma rättssäkerhet och insyn för ekonomiska aktörer.

34 Av detta följer att medlemsstaten, när omräkningen till euro och en höjning av skatten äger rum samtidigt, såsom är fallet i målet vid den nationella domstolen, skall se till att rättssäkerheten och insynen för ekonomiska aktörer säkerställs.

35 För att dessa krav skall anses vara uppfyllda måste, bland annat, de ekonomiska aktörerna tydligt kunna se skillnad mellan myndigheternas beslut att höja skatten och omräkningar till euro i de aktuella bestämmelserna.

36 Det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida så är fallet i målet vid densamma.

37 Med beaktande av vad som anförts ovan skall den ställda frågan besvaras så, att förordningarna nr 1103/97 och nr 974/98 skall tolkas så, att de utgör hinder mot nationella bestämmelser, genom vilka omräkningen till euro av en sådan skatt som är aktuell i målet vid den nationella domstolen har lett till att skatten blivit högre än vad den skulle ha blivit om omräkningsbestämmelserna i dessa förordningar hade tillämpats, om kraven på rättssäkerhet och insyn i de nämnda förordningarna inte har iakttagits i samband med höjningen av skatten. Så är fallet när myndigheternas beslut att höja skatten tydligt kan urskiljas från omräkningen till euro av densamma i de aktuella lagtexterna. Det är den nationella domstolen som skall pröva huruvida så är fallet i den tvist som har anhängiggjorts vid den.

Rättegångskostnader

38 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Rådets förordning (EG) nr 1103/97 av den 17 juni 1997 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron och rådets förordning nr 974/98 av den 3 maj 1998 om införande av euron skall tolkas så, att de utgör hinder mot nationella bestämmelser, genom vilka omräkningen till euro av en sådan skatt som är aktuell i målet vid den nationella domstolen har lett till att skatten blivit högre än vad den skulle ha blivit om omräkningsbestämmelserna i dessa förordningar hade tillämpats, om kraven på rättssäkerhet och insyn i de nämnda förordningarna inte har iakttagits i samband med höjningen av skatten. Så är fallet när myndigheternas beslut att höja skatten tydligt kan urskiljas från omräkningen till euro av densamma i de aktuella lagtexterna. Det är den nationella domstolen som skall pröva huruvida så är fallet i den tvist som har anhängiggjorts vid den.

Underskrifter